

ADVIESRAAD SOCIAAL DOMEIN GEMEENTE MIDDEN-DELFLAND

Aan het College van Burgemeester en Wethouders
van de gemeente Midden-Delfland
Postbus 1
2636 ZG Schipluiden

Midden-Delfland, 8 mei 2025

Ons kenmerk : A076

Uw brief van :

Onderwerp : Gevraagd advies regionale inkoopstrategie specialistische jeugdhulp

Geacht college van burgemeester en wethouders,

De Adviesraad Sociaal Domein Midden-Delfland heeft uw verzoek ontvangen om advies uit te brengen over de regionale inkoopstrategie specialistische jeugdhulp.

Dit advies is opgesteld uit twee gedeelten:

- A. Een regionaal opgesteld advies door de H9-Adviesraden Sociaal Domein.
- B. Een aanvullend lokaal opgesteld advies door de Adviesraad Sociaal Domein Midden-Delfland.

A. Regionaal advies H9-Adviesraden Sociaal Domein

De lokale H9 ASD-adviesraden hebben kennisgenomen van de presentatie van Regiovisie Jeugdhulp Haaglanden en de Hervormingsagenda Jeugd, en brengen in gezamenlijkheid een gedeeld advies uit, waarbij iedere adviesraad de mogelijkheid heeft er een lokale component aan toe te voegen. De gezamenlijke adviesraden waarderen de vroege betrokkenheid in dit proces. Dit draagt bij aan vertrouwen in een constructieve samenwerking. Ze erkennen de urgentie en het momentum om de jeugdzorg te verbeteren en willen de volgende punten meegeven ter overweging voor verdere verbeteringen:

1. Evaluatie van ervaringen uit het verleden: Om betrokken te blijven, is het essentieel om te evalueren hoe jeugdigen en gezinnen de jeugdzorg ervaren. Is er een cliënttevredenheidsonderzoek uitgevoerd? En hoe beïnvloeden de resultaten de herinrichting van het zorglandschap? Een effectieve manier om betrokkenheid te vergroten, is door systematisch wensen en behoeften te peilen. Daarbij is het cruciaal om ook de uitstroom te analyseren: Hoe vergaat het jeugdigen en hun gezin na een uithuisplaatsing? Hoe gaat het met hen na hun 18e levensjaar? Stroomden zij pas uit toen de 'Big 5' (wonen, werk/opleiding, inkomen, sociaal netwerk, zorg) op orde was?

Daarnaast is het waardevol om zowel formele als informele zorgaanbieders te betrekken. Eerder adviseerden wij om preventieve maatregelen concreet te maken en hun effect op in- en uitstroom te meten. Dit vraagt om een brede beschouwing vanuit meerdere perspectieven: ouders, jeugdigen, verwijzers en regiehouders.

2. Betrekken van ervaringsdeskundigen: Wij pleiten ervoor om vanaf het begin ervaringsdeskundige ouders en jeugdigen te betrekken. Denk hierbij aan initiatieven zoals 'JONG doet mee!', 'de Ouderraad Haaglanden' en 'ExpEx Haaglanden'. Een goed doordachte participatiestrategie, uitgewerkt in een participatiebesluit- of plan, waarborgt dat hun input op relevante momenten wordt meegenomen.

3. Inzicht in de behoeften van jeugdigen en gezinnen: De herinrichting van de jeugdzorg moet aansluiten op de werkelijke behoeften van jeugdigen en gezinnen. Dit vraagt om actieve betrokkenheid van het netwerk, bijvoorbeeld via het 'familiegroepsplan' of 'JIM werkt' Wij willen specifiek aandacht vragen voor:

- **Thuiszitters:** Jeugdigen die door een tekort aan passende zorg geen onderwijs kunnen volgen.
- **Dak- en thuisloze jeugdigen:** Behoefte aan passende opvang en begeleiding en een toekomstperspectief op wonen én dagbesteding.
- **Moeilijk bereikbare gezinnen:** Gezinnen die afzien, moeilijk of niet bereikt worden door het afhouden van hulp, door complexiteit, anders-taligheid of andere redenen voor de ontoegankelijkheid.
- **Minderjarige asielzoekers:** Onderzoek en verbeter de psychosociale ontwikkeling, het verblijf, onderwijs & dagbesteding en zelfontplooiing (sport, hobby's, talentontwikkeling) van deze kinderen en jeugdigen.

Onderzoek welke hulp het beste past, met aandacht voor culturele aspecten binnen het gezin en de peer group. Een diversiteitsgerichte aanpak zorgt voor betere aansluiting bij de leefwereld en behoeften van jeugdigen.

- **Wachttijden:** Jeugdigen wachten soms maanden op de juiste behandeling. Wij adviseren lokale teams om de regie te nemen en passende wachtlijstondersteuning te bieden aan jeugdigen en hun gezinnen.

4. Aandachtspunten voor de uitvoering: Een effectieve uitvoering van de herinrichting van de jeugdzorg vereist een duidelijke structuur en heldere afspraken. Dit voorkomt versnippering, zorgt voor een logische opbouw in hulpverlening en bevordert een efficiënte samenwerking tussen betrokken partijen. Wij willen de volgende adviezen meegeven:

- **Regiefunctie:** De coördinatie van alle hulpverlening in het gezin (dus níét alleen van de hulp aan de jeugdige) ligt bij het lokale wijkteam. Bij de regiefunctie hoort ook de samenwerking met onderwijs, wijkagent, netwerk, jeugdigenwerk in relatie tot de “peer group”.
- **Zorgzwaartetrap:** Hulp moet stapsgewijs worden aangeboden, oplopend van preventieve ondersteuning tot intensieve en residentiële zorg, waarbij een verklarende analyse helpt om keuzes en afwegingen inzichtelijk te maken voor zowel gezin als verwijzers. Een verklarende analyse moet een voorwaarde zijn vóór een uithuisplaatsing van een jeugdige.
- **Codes en tarieven:** Duidelijk moet zijn welke code past bij welke zorgvraag. Daar hoort ook bij hoeveel inzet (tijd) een gezin daadwerkelijk kan verwachten. De tarieven, zoals die nu door het regionale servicebureau worden vermeld zouden in eenzelfde eenheid moeten worden vermeld. Bijvoorbeeld: per behandelingsduur van 3 maanden.
- **Overzicht van plaatsingsmogelijkheden:** Er moet een duidelijk overzicht beschikbaar zijn voor verwijzers (zoals huisartsen en lokale teams), waarin doelgroepen, continuïteit, methodieken, cliënttevredenheid en wachtlijsten worden vermeld. Dit is vooral van belang wanneer het centraal ingekochte aanbod niet goed aansluit op de hulpvraag.

Daarnaast is het essentieel om gericht te onderzoeken welke behoefte er in de regio bestaat aan (naschoolse) dagbehandeling.

5. Zorg dichtbij de leefwereld van het gezin: Jeugdhulp moet zoveel mogelijk dichtbij de leefomgeving van het gezin worden georganiseerd. Dit vermindert de noodzaak voor jeugdhulpvervoer en vergroot de betrokkenheid van het sociale netwerk. Een zorgvuldige analyse aan de voorkant helpt om onnodige doorverwijzingen te voorkomen en zorgt voor passende ondersteuning.

Continuïteit van zorg is daarbij essentieel: jeugdigen en gezinnen die al hulp ontvangen, moeten niet telkens te maken krijgen met wisselende hulpverleners.

- **Opmerking t.a.v. beperken van de zorgaanbieders:** Bij de selectie van zorgaanbieders moeten kwaliteit en zorgvraag leidend zijn, naast de wens om meer grip en zicht te krijgen op het aanbod in de regio. Kleinere aanbieders kunnen soms flexibeler en doelgerichter werken. Wij adviseren om hier bij de regionale inkoop oog voor te houden, zodat de ingekochte jeugdzorg aansluit op de daadwerkelijke behoeften van jeugdigen en gezinnen.

6. Uniformiteit in taal, systemen en werkwijze: Wij zien kansen in het uniformeren van taalgebruik, systemen en werkwijzen binnen de jeugdhulp. De veelheid aan registratiesystemen, diagnostische modellen en leerlingvolgsystemen maakt het proces complex. Systemen moeten de toegang tot passende hulp versnellen in plaats van vertragen.

Hoe gemeenten de jeugdhulp lokaal organiseren, bepaalt direct het regionale aanbod. Een sterke sociale basis en preventie zijn essentieel om kosten te beheersen. Wanneer bestaanszekerheid onder druk staat, nemen hulpvragen toe. Investeren in vroegsignalering voorkomt escalatie van problemen. Dit betekent dat lichte hulp in een vroeg stadium beschikbaar moet zijn.

Gemeenten moeten de regie behouden over preventie, ook als de uitvoering bij scholen en andere samenwerkingspartners ligt. Daarnaast moeten zij waarborgen dat lichte hulp toegankelijk blijft om zwaardere, langdurige zorg te voorkomen. Beslissingen over het toekennen of afwijzen van lichte hulp moeten transparant en toetsbaar zijn.

7. Transparantie in planning en evaluatie: Wij adviseren de regionale samenwerking om een visuele planning op te stellen met cruciale mijlpalen. Hierin moet duidelijk staan wanneer gemeenten gezamenlijk beleid vaststellen, wanneer adviesraden worden geïnformeerd en feedback kunnen geven, en hoe de politieke besluitvorming hierin past. Dit helpt adviesraden om tijdig input te leveren en hun rol effectief te vervullen.

8. Evaluatie van de zorginkoop: Vooraf moeten duidelijke criteria voor zorginkoop worden vastgesteld, denk aan een gezinsgerichte benadering, liefdevolle jeugdzorg, gebruik van effectieve interventies (NJI), een gedegen analyse, behoud van relaties (onderwijs, netwerk) en wachtlijstondersteuning. Op basis van deze criteria moet de zorginkoop worden geëvalueerd: Zijn de geformuleerde ambities en speerpunten daadwerkelijk gerealiseerd?

Wij stellen voor dat aanbieders verplicht worden om jeugdigen en gezinnen structureel te betrekken bij hun plannen. Dit vergroot de kans dat de nieuwe inrichting beter aansluit bij de behoeften van de doelgroep.

B. Aanvullend lokaal opgesteld advies door de Adviesraad Sociaal Domein Midden-Delfland.

De Adviesraad Sociaal Domein Midden-Delfland heeft kennis genomen van het regionale advies betreffende de te volgen procedure en de accenten die hierbij nodig zijn betreffende de kwaliteit van de in te kopen jeugdzorg.

De adviesraad kan zich in grote lijnen vinden in de regionale advisering maar heeft wel een aantal aanvullende nuances die recht doen aan de situatie in de gemeente Midden-Delfland.

Een belangrijk aspect is de integrale aanpak van de jeugdhulp waarbij vooral het organiseren van de zorg dichtbij onmisbaar is. Wij denken hierbij aan het organiseren vanuit het lokale wijkteam als een vereiste bij de inkoop. Hiermee wordt integraal werken mogelijk geacht en kan op flexibele wijze de zorg gerealiseerd worden waarbij de regie duidelijk is. Bij deze regiefunctie kan extra worden aangegeven dat het om één persoon moet gaan of via het wijkteam (één gezin, één traject).

De inzet van zorg, taakgericht of prestatiegericht, is onvoldoende duidelijk gemotiveerd bij de verschillende segmenten. Ook de doelgroepen met beperkingen, verstandelijk en psychisch, zijn niet duidelijk benoemd.

Bij de nieuwe inkoop wordt terecht veel verwacht van samenwerking tussen de aanbieders inclusief het onderwijs. Het concretiseren van deze samenwerkingsafspraken is onmisbaar om zorgaanbieders een gezamenlijke verantwoordelijkheid te laten nemen, bijvoorbeeld op het terrein van personeel en gebouwen.

De gemeente is verantwoordelijk voor de jeugd en scholen zouden overgehaald moeten worden om met zorgpartijen in deze werkwijze samen te werken. Het voortouw ligt bij de gemeente.

Naast de vele aspecten die in het regionaal advies een plek hebben gekregen willen wij nog een aantal algemene opmerkingen meegeven.

De diversiteit van de jeugdhulp is opvallend. Een keuze hierin moet worden bepaald door de hulpbehoefte en de kwaliteit voor de jeugd zodat het juiste en gewenste aanbod ingekocht kan worden.

De maatregelen op het gebied van preventie, het realiseren van betrokkenheid, dienen concreet benoemd te worden. Bij sommige situaties, bijvoorbeeld Thuiszitten, is er een duidelijke relatie met een tekort aan passende zorg c.q. onderwijs.

De centrale overheid is met een herziening van de wettelijke maatregelen bezig. Mede hierdoor is de duur van de nieuwe contracten een discussiepunt. Overigens maakt deze onzekerheid een samenwerkingsrelatie met zorgpartijen niet eenvoudig.

Bij de evaluatie van de huidige inzet is een integraal beeld nodig waarbij ook armoede en schuldenproblematiek e.a. een plek krijgen en een integrale beoordeling kan plaatsvinden.

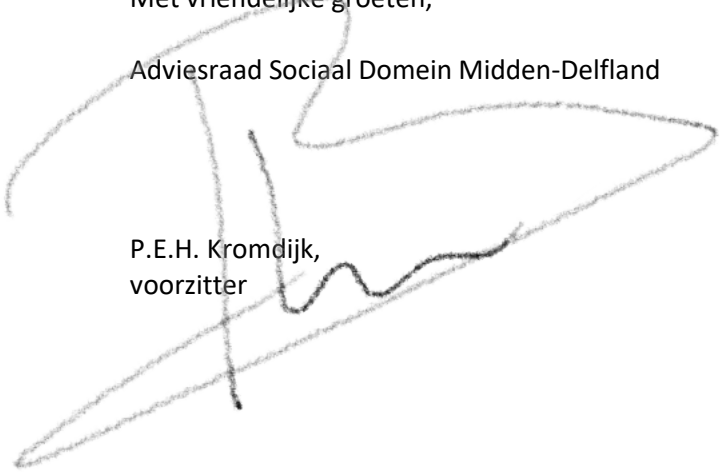
De betrokkenheid van ouders en jeugd is bij de realisering van een juiste inkoop onmisbaar.

De onderhandelingen om te komen tot een nieuwe inkoop jeugdhulp zijn complex en voorzien van allerlei valkuilen. Hoewel er sprake is van een regionaal proces is het voor de adviesraad van groot belang dat de gemeente deze onderhandelingen financieel en inhoudelijk tot een kwalitatief goed resultaat brengt. Hiervoor is lokale betrokkenheid en eigen gemeentelijke kwaliteit onmisbaar.

Met deze opmerkingen en kanttekeningen bij het regionaal advies en de regionale inkoopstrategie specialistische jeugdhulp geeft de Adviesraad Sociaal Domein enkele handvatten om te komen tot nieuwe inkoop van jeugdhulp ingebed in de totale lokale structuur van onze gemeente. De Adviesraad Sociaal Domein Midden-Delfland verwacht hiermee uw adviesaanvraag te hebben beantwoord. Wij gaan er vanuit dat u de gemeenteraad in kennis stelt van dit advies.

Met vriendelijke groeten,

Adviesraad Sociaal Domein Midden-Delfland

P.E.H. Kromdijk,
voorzitter